

APOSTOLISCHE REIS NAAR LUXEMBURG EN BELGIË

HOMILIE VAN DE HEILIGE VADER

Heilige Mis in het Koning Boudewijnstadion, 29 september 2024

“Maar als iemand een van deze kleinen die geloven, aanstoot geeft, het zou beter voor hem zijn als men hem een molensteen om de hals deed en in zee wierp.” (Mc 9,42).

Met deze woorden, gericht aan de discipelen, waarschuwt Jezus voor het gevaar van aanstoot geven, dat wil zeggen, het versperren van de weg en het kwetsen van het leven van de 'kleinen'. Het is een sterke waarschuwing, een strenge waarschuwing, waar we bij stil moeten staan. Ik wil dat met jullie doen, ook in het licht van de andere heilige teksten, aan de hand van drie sleutelwoorden: openheid, gemeenschap en getuigenis.

Ten eerste, openheid. De eerste lezing en het evangelie vertellen ons hierover, door ons de vrije actie van de Heilige Geest te tonen die, in het exodusverhaal, niet alleen de Oudsten, die met Mozes naar de tent van samenkomst gingen, maar ook twee mannen die in het kamp waren gebleven, vult met zijn gave van profetie.

Dit zet ons aan het denken, want als het eerst schandalig voor hen was geen deel uit te maken van de groep van uitverkorenen, dan is het na de gave van de Geest schandalig om hen te verbieden de zending die ze hebben ontvangen uit te oefenen. Dit wordt goed begrepen door Mozes, een nederig en wijs man, die met een open geest en hart zegt: “Ik zou willen, dat heel het volk van Jahwe profeteerde en dat Jahwe zijn geest op hen legde!” (Numeri 11:29). Een prachtig teken!

Dit zijn wijze woorden, een voorbode van wat Jezus in het evangelie zegt (vgl. Mc 9:38-43, 45, 47-48). Hier speelt de scène zich af in Kafarnaüm, en de discipelen willen verhinderen dat een man demonen uitdrijft in de naam van de Meester, omdat - zeggen ze - “hij ons niet volgt is” (Mc 9,38), dat wil zeggen, “hij niet bij onze groep hoort”. Dit is wat ze denken: “Wie ons niet volgt, wie niet ‘van onze groep’ is, kan geen wonderen doen, heeft er geen recht toe”. Maar Jezus verrast hen - zoals Jezus ons altijd verrast - en hij verrast en berispt hen en nodigt hen uit om verder te gaan dan hun ideeën, om niet 'geschandaliseerd' te worden door Gods vrijheid. Hij zegt tegen hen: “Belet het hem niet, Wie niet tegen ons is, is voor ons.” (Mc 9,39-40).

Laten we goed kijken naar deze twee scènes, die van Mozes en die van Jezus, want ze hebben ook betrekking op ons en ons christelijke leven. In feite hebben wij allemaal door het doopsel een zending in de Kerk ontvangen. Maar het is een geschenk, geen titel om mee op te scheppen.

De gemeenschap van gelovigen is geen kring van bevoorrechten, het is een familie van geredden, en we zijn niet o wille van onze verdiensten gezonden om het evangelie naar de wereld te brengen, maar vanwege Gods genade, zijn barmhartigheid en het vertrouwen dat Hij, voorbij al onze beperkingen en zonden, Vaderlijke liefde in ons blijft uitstorten, en in ons ziet wat we zelf niet kunnen zien. Daarom roept Hij ons, zendt Hij ons en begeleidt Hij ons geduldig dag na dag.

En dus, als we met open en zorgzame liefde willen meewerken aan de vrije werking van de Geest zonder een schandaal te zijn, een obstakel voor wie dan ook met onze aanmatiging en starheid, moeten we onze missie uitvoeren met nederigheid, dankbaarheid en vreugde. We moeten geen wrok koesteren, maar ons juist verheugen over het feit dat anderen ook kunnen doen wat wij doen, zodat het Koninkrijk van God kan groeien en we op een dag allemaal verenigd zullen zijn in de armen van de Vader.

En dit brengt ons bij het tweede woord: gemeenschap. Jakobus vertelt ons hierover in de tweede lezing (vgl. Jakobus 5,1-6) met twee sterke beelden: de rijkdom die verdorven wordt (vgl. Jakobus 3) en het protest van de maaiers dat de oren van de Heer bereikt (vgl. Jakobus 4). Zo herinnert hij ons eraan dat de enige weg van het leven die van de gave is, van de liefde die verenigt in het delen. De weg van het egoïsme genereert alleen maar afsluitingen, muren en obstakels - "schandalen" in feite - die ons aan dingen vastketenen en ons van God en onze broeders en zusters verwijderen.

Zelfzucht is, net als alles wat de naastenliefde belemmert, "schandalig" omdat het de kleinen verplettert, de waardigheid van mensen vernedert en de roep van de armen verstikt (vgl. Ps 9,13). En dit gold net zo goed in de tijd van Paulus als voor ons vandaag. Laten we bijvoorbeeld denken aan wat er gebeurt als enkel de principes van eigenbelang en marktlogica aan de basis worden geplaatst van het leven van individuen en gemeenschappen (vgl. Apostolische Exhortatie Evangelii gaudium, 54-58). Er wordt een wereld geschapen waarin geen plaats meer is voor hen die het moeilijk hebben, geen barmhartigheid voor hen die dwalen, geen mededogen voor hen die lijden en het niet aankunnen. Die is er niet.

Laten we denken aan wat er gebeurt als de kleinen worden geschandaliseerd, gekwetst, misbruikt door degenen die voor hen zouden moeten zorgen, aan de wonden van pijn en hulpeloosheid, allereerst bij de slachtoffers, maar ook in hun families en in de gemeenschap. Met mijn geest en hart ga ik terug naar de verhalen van sommige van deze 'kleintjes' die ik eergisteren heb ontmoet. Ik heb hen gehoord, ik heb hun lijden als misbruikte gevoeld en ik herhaal het hier: er is plaats in de Kerk voor iedereen, iedereen en ook zal iedereen worden geoordeeld en er is geen plaats voor misbruik, geen plaats voor het toedekken van misbruik. Ik vraag iedereen: dek misbruik niet toe! Ik vraag de bisschoppen: dek het misbruik niet toe! Veroordeel de misbruikers en help hen te herstellen van deze ziekte van misbruik. Het kwaad kan niet verborgen worden: het kwaad moet in de openbaarheid worden gebracht, laat het bekend worden, zoals sommige slachtoffers hebben gedaan, en met moed.

Laat het bekend worden. En laat de misbruiker veroordeeld worden. Laat de misbruiker veroordeeld worden, of het nu een leek, priester of bisschop is: laat hem veroordeeld worden. Het Woord van God is duidelijk: het zegt dat de 'protesten van de maaiers' en de 'schreeuw van de armen' niet genegeerd mogen worden, niet mogen worden weggedrukt, alsof ze een valse noot zouden zijn in het perfecte concert van de wereld van welvaart, noch mogen ze worden gedempt door een vorm van cosmetisch weldoen. Integendeel, ze zijn de levende stem van de Geest, ze herinneren ons eraan wie we zijn - we zijn allemaal arme zondaars, iedereen, de eerste ik ; en de misbruikten zijn een klaagzang die opstijgt naar de hemel, die de ziel raakt, die ons beschaamd maakt en oproept tot bekering. Laten we hun profetische stem niet belemmeren door er met onze onverschilligheid het zwijgen toe te doen.

Laten we luisteren naar wat Jezus zegt in het evangelie: ver van ons het schandalige oog dat de behoeftige ziet en zich afwendt! Ver van ons de schandalige hand die zijn vuist balt om zijn schatten te verbergen en zich gulzig 'in zijn zakken terugtrekt'! Mijn grootmoeder zei altijd: "De duivel komt binnen via de zakken". Die hand die toeslaat om seksueel misbruik te plegen, machtsmisbruik, misbruik van geweten tegen zwakkeren. En hoeveel gevallen van misbruik kennen we niet in onze geschiedenis, in onze samenleving! Weg van ons die schandalige voet, die snel loopt, niet om dicht bij hen te komen die lijden, maar om 'voorbij te gaan' en afstand te houden! Weg van ons! Zo wordt er niets goeds en degelijks opgebouwd! En een vraag die ik graag aan mensen stel: "U, geeft u aalmoezen?" - "Ja, Vader, ja!" - "En vertel me eens, als je aalmoezen geeft, raak je dan de hand van de behoeftige aan, of gooi je het zo en kijk je de andere kant op? Kijk je in de ogen van mensen die lijden?" Laten we hier eens over nadenken.

Als we willen zaaien voor de toekomst, ook sociaal en economisch, zal het ons goed doen om het evangelie van barmhartigheid weer aan de basis van onze keuzes te plaatsen. Jezus is barmhartigheid. Wij, wij allemaal, hebben nood aan barmhartigheid. Anders zullen de monumenten van onze weelde, hoe imposant ze ook lijken, altijd reuzen met lemen voeten zijn (vgl. Dan 2:31-45). Laten we ons geen illusies maken: zonder liefde is niets blijvend, alles verdwijnt, valt uit elkaar en laat ons gevangenen achter van een vluchtig, leeg en betekenisloos leven, van een onwezenlijke wereld die, voorbij de façades, alle geloofwaardigheid heeft verloren, waarom? Omdat het de kleintjes heeft geschandaliseerd.

En zo komen we bij het derde woord: getuigenis. In dit opzicht kunnen we ons laten inspireren door het leven en werk van Anne van Jezus, Anne de Lobera, op de dag van haar zaligverklaring. Deze vrouw was een van de protagonisten, in de Kerk van haar tijd, van een grote hervormingsbeweging, in de voetsporen van een 'reus van de geest' - Teresa van Avila - wier idealen zij verspreidde over Spanje, Frankrijk en zelfs hier, in Brussel, en in wat toen nog de Spaanse Nederlanden heette.

In een tijd die gekenmerkt werd door pijnlijke schandalen, binnen en buiten de christelijke gemeenschap, wisten zij en haar metgezellen met hun eenvoudige en arme leven, bestaande uit gebed, werk en liefdadigheid, zoveel mensen terug te brengen tot het geloof dat iemand hun stichting in deze stad omschreef als een 'spirituele magneet'.

Vanuit haar vrije wil liet ze geen geschriften na. In plaats daarvan legde ze zich toe op het in praktijk brengen van wat ze had geleerd (vgl. 1 Kor 15,3), en door haar manier van leven hielp ze de Kerk op te heffen in een tijd van grote moeilijkheden.

Laten we dan dankbaar het voorbeeld van “vrouwelijke heiligheid” verwelkomen dat zij ons heeft nagelaten (vgl. Apostolische Exhortatie Gaudete et Exsultate, 12), delicaat en sterk, gemaakt van openheid, gemeenschap en getuigenis. Laten we haar gebed vervoegen, haar deugden navolgen en samen met haar onze toewijding vernieuwen om samen in de voetsporen van de Heer te treden.